

מסורת הש"ס

מר סבר. בית שמאי: ומר סבר. בית הלל. והנך מתינתא לא אפלוג אלא מר אשמעינן חדא ומר אשמעינן חדא ולא פליגי. מתינתא קמיתא הכי קאמר צמה דברים אמורים ששים להן לוי באמצע אבל אין להם ציר כל עיקר דברי הכל מותר ותנא במתא ה"ק צמה דברים אמורים

דמתקו בשאין להם ציר מן הדז אבל ששים להם ציר מן הדז דברי הכל אסור: מתני' לא אהז הקטן. כל מיני דלאו צורך אכילה: גמ' עולה נדבה. דלילו עולת חובת היום רחמנא שריא אבל זו יש להקריבה לאחר יום טוב: לוקה. משום א' (לא מעשה כל מלאכה) (שמות ט): לזורך. אך אשר יחלו לכל נפש: צערוז והולאה. אם נאסרה הולאה ציו"ט ונתקנו הלכות ערובי חזירות ציו"ט אס' לאו: ואין ערוז והולאה נו'. ואע"ג דעיקר הולאה מועעצרו קול צמתיה נפקא לן (שנת דף יז): צא דירמיה ופירש שלל נאסרה אלא בשנת משום הכי קא שרו אבל שמיטה שהיא אב מלאכה וכלל לא תעשה כל מלאכה) היא אימא לך אפילו לצי"ה אם הותרה לזורך לא הותרה שלא לזורך והך מתינתא אפי' צ"ה: מסקיף לה רב יוסף. אהך אתקפתא דרבה: אלא מעשה. דכתיבא להו לצי"ה אין אסור הולאה ציו"ט: ליפלו צאצאים. אי אין אסור הולאה אין אסור טלטול שלא נאסר טלטול אלא משום הולאה. ומה שלא גזרו על כל טלטולים אפילו על אוכלים וכלים משום דאין גזרינן גזרה על הכזור אפי"כ רוב צבור יכולין לעמוד בה: אלא מדלא אפלוג צאצאים ש"מ. דלכולי עלמא יש הולאה ציו"ט אלא שמן המורה הותרה לזורך וצי"ה אית להו כיון דהותרה לזורך הותרה מן המורה לגמרי אלא רבנן גזרו במידי דהו טרחה ללא

מר סבר גזרינן ציר באמצע אמו ציר מן הצד ומר סבר לא גזרינן: מתני' בית שמאי אומרים אין מוציאין לא את הקטן ולא את הלולב ולא את ספר תורה לרשות הרבים ובית הלל "מתירין: גמ' תני תנא קמיה דרבי יצחק בר אבדימי השוחט עולת נדבה ציו"ט לוקה א"ל דאמר לך מני בית שמאי היא דאמרי לא אמרינן מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך דאי בית הלל היא אמרי מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך הותרה נמי מתוך שהותרה לצורך הותרה נמי שלא לצורך מתקיף לה רבה ממאי דב"ש ובית הלל באה פליגי דלמא ערוב והוצאה לשבת ואין ערוב והוצאה ליו"ט קא מיפלגי מ"ם א' ערוב הוצאה לשבת וערוב הוצאה ליו"ט ומר סבר צ"ע ערוב הוצאה לשבת ואין ערוב הוצאה ליו"ט כדכתיב ולא תוציאו משא מבתיכם ביום השבת בשבת אין ציו"ט לא מתקיף לה רב יוסף אלא מעתה ליפלו באבנים אלא מדלא מפלגי באבנים ש"מ בהוצאה שלא לצורך פליגי ואף ר' יוחנן סבר במתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך פליגי דתני תנא קמיה דר' יוחנן המבשל גיד הנשה בחלב ציו"ט ואכלו לוקה חמש לוקה משום המבשל גיד הנשה בחלב גיד ולוקה משום אוכל גיד ולוקה משום אוכל גיד ולוקה משום אוכל גיד ולוקה משום מושם

ביצה פרק ראשון ביצה יב.

השוחט עולת נדבה ביום טוב לוקה וכו'. וה"ה דמני למימר רישע היא א' דלית ליה מתוך אלא ניחא ליה לנתקט צ"ש דכתיבא להו הכי צדיקא טפי ומימה הוילי ומוקמינן לה אכילה דצ"ש אס' כן לימא עולת חובה ציו"ט לוקה" דהא צ"ש אית להו לקמן (דף יט). על עולת ראייה דלוקה

דדרשינן ומתוס' מצינו אין עולת ראייה לא וי"ל משום דיוקא נקטיה דאי הוה נקט עולת חובה הוה אמיתא עולת חובה מתייבי אבל שלמי חובה כיוצא בו פטור הוילי והס' חובה וגם יש צדן לזורך האדם אבל שלמי נדבה חייב והואיל והיה יכול להקריבן למחר והשתא דנקט עולת נדבה אשמעינן צדוהא דיוקא עולת נדבה חייב דכולה כליל אבל שלמי נדבה פטור אע"ג שאינו חייב צדן והיה יכול להמתין עד למחר הוילי ויש צדן לזורך הדינא וא"ת והא אפילו צ"ה מודו דלוקה דכתיבא להו לקמן (שם) דנדריש ונדבות אין קרינן ציו"ט ואמאי מוקים לה אכילה דצ"ש וי"ל דמתיבא אית ליה דנדריש ונדבות אין קרינן ציו"ט מלכס ולא לגבוה וא"כ הוה לאו הבא מכלל עשה דאין לוקין עליו וא"ת כיון דאהדריה אהדריה לאסורא קמא דהא אמרי' א גזי גזוז פסולי המוקדשין דלוקה אע"ג דלא ידעינן אסור גזיזה רק מדמתיב (דברים יב) מוצא וכו' וצ"ע דהיינו לאו הבא מכלל עשה דאין לוקין אלא ש"מ כיון דאהדריה אהדריה לאסורא קמא כלומר ללאו שהיה צו קודם שנפסל וגם גזי נדריש ונדבות נימא הכי דאהדריה לאסורא קמא ולוקה וי"ל דשאני גזיזה שלא הותרה בפסולי המוקדשין כלל צדיקא וא"כ הוילי ואשתמט קמא צבו לאסורא מוקמינן ליה באיסורא קמא אבל הכא גזי יו"ט

דאזכר נפש הותר דכתיב אשר יחלו וגו' (שמות יב) וה"ה נדריש ונדבות מתוך שהותרה וכו' וא"כ אשכחנא דהותרו צדיקא וכו' דאשכחנא דהותרו צדיקא לא אמרי' אהדרי' לאסור' קמא אלא למאי דאהדריה אהדריה ולמאי דלא אהדריה לא אהדריה וקאי דיוקא צעשה: דלמא בערוב והוצאה קמפליגי. פי' רש"י ערובי חזירות וקשה מאי זריך ערובי חזירות גזי חייט הא כללוא הכי מותר לטלטל מתוך לחצר לצורך לבי"ג להרי"ר חייט ערוב דגרסינן ערוז הולאה בלא ציו"ט והכי פירושו אס' אסור הולאה מעורב צו צדן שאר מלאכות אע"ג שהיא מלאכה גרועה ואס' שייכא אסור הולאה אס' לא קמפלגי ומימה יש לישב דגרסינן שפיר ערוז והולאה דזריך ערוז שיוכל להוציא דברים שאין לזורך ציו"ט כלל א' (ואין ערוז והולאה ציו"ט דשאני הולאה דגרועה היא מכל שאר מלאכות ויש ספרים דגר' קרא דירמיה ולא תוציאו משא מבתיכם ציו"ט השנת בשנת אין ציו"ט לא דממעט לה צדיקא מעטעס הולאה גרועה הית): והכי פירושו אלא מעתה דצ"ה לית להו אסור הולאה לפלגו בטלטול דבר שמלאכתו לא תעשה

דצ"ה רש"י אלא מעתה לפלגו צאצאים ומדלא מפלגי צאצאים ש"מ וכו'. והכי פירושו אלא מעתה דצ"ה לית להו אסור הולאה לפלגו בטלטול דבר שמלאכתו לא תעשה וכו'. ואפי' דבר שהוא צורך ציו"ט כגון כלי הנזקין לו היה ראוי לאסור גזיזה שמה יוציא אלא שאין גזרינן גזירה על הכזור אפי"כ רוב צבור יכולין לעמוד בה ומדלא קמפלגי צאצאים שמע מינה בהולאה וכו' דצ"ה סברי מתוך וא"ת כיון דצ"ה אית להו מתוך אמאי אין מתיירין אפי' טלטול צאצאים וכל דבר אפילו אינו צורך יום טוב ויש לומר דודאי אין ה"ז דמדאורייתא הוילי והותרה הותרה לגמרי אלא רבנן גזרו על דבר שאינו צורך ציו"ט דכיון דעיקר הולאה נאסרה יש לאסור מלקות דל"כ הוה מסיק לפי' זה הוציא צאצאים לצ"ה דחייב רש"י קים ליה דצ"ה סבירא להו הוילי והותרה הותרה לגמרי אלא רבנן גזרו דגזרו דבר שאינו צורך ציו"ט כלל וקשה חדא דאמרי' בפסחים (דף יט) האופה מיו"ט לחול לוקה ולא אמרינן מתוך וכו' ואפילו לרבה דלא לקי היינו מטעם הוילי ואי אמרינן ליה אורחים אבל מטעם מתוך לא קאמר ועוד דמוחק גירסת הספרים לכן נראה לפי' דגרסי' בגירסת הספרים אלא מעתה הוציא צאצאים לצ"ה ה"ז דלא מתייבי פי' מדאורייתא מלקות וכו' ה"ז א"כ לפלגו צאצאים אלא ודאי מדלא קמפלגי וכו' דיוקא בהולאה שיש צדן צורך ציו"ט קת אמרינן מתוך שהותרה לזורך ציו"ט דכל אוכל נפש מותר הותרה נמי שלא לזורך אוכל נפש הוילי ואיכא צורך מקמא א' שיש צורך ציו"ט אבל שלא לזורך ציו"ט כלל ודאי דאסור מן המורה כגון אופה מיו"ט לחול ומוציא צאצאים דליכא לא צורך נפש ולא שמחת ציו"ט חייב מדאורייתא וכי פליגי צ"ש וצ"ה דבדברים שאין לזורך אוכל נפש ואיכא צדן צורך ציו"ט קת כגון קטן למולו דהמוציא נקראת צורך יום טוב ולולב ללאת צו וס"ת לקרות צו וכן פי' רבינו חננאל אבל א' ליתא פירושן דלאו דיוקא קטן למולו דה"ה שלא למולו דשרי גם א' טיול דהא אשכחן נמי דמשחקין צדור שקורין פלוט"א צלע"ז ציו"ט צה"ר אע"ג דליכא אלא טיול וא"ת השוחט עולה מה צורך יש לו צה יש לומר דהכא נמי איכא שמחת ציו"ט שלא היא שלמתן מלא ושלמתן רבך ריקן כדמוכח לקמן (דף יט): הכא

עין משפט נר מצוה

צב א ב מיי פ"ח מהל' י"ט הל' ד ופי' הלכא ר' קמח לאון עה טושי"ע א"ח סי' תתק סעיף א: צד ג מיי פ"ח מהל' ערובין הלכא ד קמח לאון עה טושי"ע א"ח סי' תתק סעיף א:

רבינו חננאל

[מתני'] בית שמאי אומרים אין מוציאין לא את הקטן כו'. וקטין לולב למצותו וקטן למולו וספר תורה לקרות בו. ובית הלל מתירין להוציא אפילו לרשות הרבים. ומשום הכי אמרינן בגמרא הא דתני השוחט עולת נדבה ביום טוב לוקה, ואע"פ שעושה מצוה, ב"ש היא ולא ב"ה, דשמעינן להו לב"ה דאמרי מתוך שהותרה הוצאה לצורך, שנאמר אך אשר יאכל וגו', הותרה נמי הוצאת לולב וס"ת שאין לצורך אכילה, הכא נמי כיון שהותרה השחיטה לצורך אכילה הותרה נמי שלא לצורך, אלא מתני' מני ב"ש היא. ודחינן להאי סברא ממאי דבבא טעמא פליגי ב"ש וב"ה, דלמא בערוב והוצאה פליגי, ב"ש [סברין] ציו"ט דברברי שאין לצורך אוכל נפש כשבת, מה שבת אין מוציאין מרשות לרשות אלא ע"י ערוב, כך ב"ה, ומה שבת איס' מוציאין בה [לר"ה] כך (שבת) [ציו"ט] אין מוציאין. ובי"ה סברי אין ערוב והוצאה ציו"ט, דכי כתיב ולא תוציאו משא מבתיכם, ביום השבת הוא דכתיב, ולפיכך הוצאה ציו"ט שרי, אבל לשחיטה שלא צריך אפילו ב"ה אסרי. והוה רב יוסף אי הכי שאין הוצאה אסורה ציו"ט לדברי ב"ה, אם יוציא אבנים להרי"ר פטור הוא, אלא מדלא תנינן דפליגי באבנים, אלא דברברי שיש בהן צד מצוה, ש"מ במתוך שהותרה לצורך אכילה הותרה נמי שלא לצורך אכילה [פליגי]. וכן נמי מדחזינן לר' יוחנן דאמר לתנא דהוה תני קמיה, המבשל גיד הנשה בחלב [ציו"ט] ואכלו לוקה ה', לוקה משום אוכל גיד ומשום מושם אוכל גיד, שבישל ציו"ט דבר שאינו בר אכילה, וה"ה למבשל בשר בחלב כו', ואיל' ר' יוחנן לתנא בעבעה ובישול אינה משנה, כלומר אינו חייב בהן אילבא דב"ה דמתוך שהותרה הבערה לצורך כו'.

תורה אור השלם

1. ולא תוציאו משא מבתיכם ביום השבת וכל מלאכה לא תעשו וקדשתם את יום השבת באשר צויתי את אבותיכם: ורמיהו יז כב

אגרות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ג' רש"י ופי' הולאה ציו"ט מקמא אבל שלא לזורך כ"ל ומימה שיש צורך ציו"ט נתקן: (ב) בא"ד דשרי א"כ בשביל טיול:

מוסף רש"י

אין מוציאין לא את הקטן. הולאה שלא לזורך. דלא אשתמי לנתיבה אלא ציו"ט טפי מבעתא אלא אוכל נפש (שבת קכד). לוקה משום מבשל גיד ציו"ט. שישל שאינו ראוי (פסחים מו). משום מבשל בשר בחלב. אפילו הוא חול. וקטני ש' נגדים נטמן טעם ובשר בשר בחלב. תמני לא מכלל כתיבי מד לאמילא ומד להנאה ומד לביטול (מכות כא).

מוסף תוספות

א. דהוה רבותא טפי דאף על גב דהוה צורך ציו"ט לוקה אילב דב"ש. תוס' מנייה. ה' ד"ה עולת.